

संस्कृत

क. १६
अबरा

पिंडिक शुद्धि प्रयोग।

(1)

श्रीगणेशाय नमः। अथापिंडिकास्थितानां देवानां लिंगानां च महोपघातानां च सुप्रसिद्धाधिकृत्य प्र
योगवक्ष्यामः। तत्र महोपघातश्चांडालपतितामेध्यरजस्वलासुरासवसंसर्गः रजस्वलाशब्दः का
काक्षुपलक्षकः आसवपदं सर्वमध्यस्थोपलक्षणकं। चांडालपतिशब्दे सकलपापेषु उपलक्षक
अमेध्यशब्दो यस्य स्पर्शनं स्नानं प्राप्यते तदुपलक्षकः। प्रासादकरणव्यापारकर्त्तृत्वेन म्लेच्छा
द्यंतजानयो वस्थिताश्चैवमादयः। एवमादिनिमित्तेषु महार्चांशुद्धिं कुर्यात्। पुनः संस्कारकर्त्ता
चलभते भौक्तिकं हलमिति वचनात्। अथ प्रयागाकर्त्ता देवहोक्तिकेति कृतस्नानादिशुद्धावर
धरः। आचम्य प्राणानयम्य देवकालादिदशावरान् देवापरान् आत्मना सह एकविंशतिपु
षान् उद्धृतुं कामोहं अमुकनाम्निलिङ्गे प्रतिमायां वा चांडालपतितं भूतं रजस्वलामेध्यसुरास
सर्गेषु प्रासादकरणव्यापारेषु म्लेच्छाद्यंतजानयो यदि दृश्यंते तान्येतानि महोपघातानि ततो न्य
तमे उपघातात् सन्नतमस्कारप्रदक्षिणाद्यनंतं तापात्कदोषानिरसनपूर्वकं पुनर्जातनमस्का
रादियोग्यतासंपादनार्थं प्राचीनप्रतिष्ठापकाचार्यैरनुष्ठितानं प्रभतिमासंस्काराणां प्रणवादि
षोडशान्यासानां च यातयामनादोषनिवृत्तिपुनरुत्तेजन्द्वाराश्रीपरमेश्वरप्रीत्युभं अमुक
नाम्निलिङ्गे प्रतिमायां वा बोधायनानुसारतः सप्तरात्रं पंचरात्रं त्रिरात्रं वा आचार्यैर्लिङ्ग
महार्चांशुद्ध्याख्यं कर्म करिष्ये तदंगं। नादीश्राद्धं आचार्यवरणं यथाशक्तितिलहोमं च

प

२

(2)

महा-र्षिः

९

शंख

करिष्ये इति संकल्प्य। श्रुत्वा कुर्यात्। ततः आचार्यादीन् प्रार्थयेत्। यथाशक्नुस्मवागीश आचार्यः
 सर्वकर्मसु। तथा ममात्ममाचार्यो वृत्तोऽस्मिन् यत्कर्मणि। मंत्रं कर्त्तुं भवेत्। तथा संसाराद्यौ घनाशनः। अर्वा
 श्रुद्धि विधाय। स्मिन्कुरु सर्वयथादिते। त्वत्प्रसादात्। इदं कृत्यं स मेयं फलमाप्नुयात्। संसारभयभीतेन
 यत्त एष प्रवर्त्तितः। प्रारब्धस्वप्नसादिनतिविघ्नमेभवत्सिति। अथ ब्रह्माणं। यथा चतुर्मुखो ब्रह्मा
 कादीनां भवेत्प्रभुः। तथा त्वं मम यत्तं स्मिन् प्रलयेन वृत्तोऽसि। अथ सदस्यं। तन्नो गुरुः त्वतामाता च प्र
 भुस्त्वपश्यणं। सुखसाक्षात्तु विप्रर्षे सर्वमे स्यात्प्रयोगेन। आपदि मोक्षणार्थाय कुरु यत्तं मत्तद्वितं।
 कुरु विभिः सहितैः शृङ्गैः संयुतैः ससमाहितैः आचार्यैः संयुक्तैः कुरु यत्तं मथोचितं। अथ कुरु विजं।
 भगवन्सर्वधर्मज्ञ सर्वधर्मज्ञतां वेदवितेन मम यत्तं स्मिन् कुरु स्विक्रवं मे नखे भव। अस्य यागस्य
 पूर्वकं। आचार्यादीनां गंधादीन्यथाशनं प्रार्थयेत्। ततो दूर्वाक्षतोपेतपल्लवफलपिहिताननं जल
 पूर्णकलशं सुवासिनी श्वाघृतः कृत्वा दुंदुभिः प्राघोषणं ब्रह्मघोषेण च देवनायकं तं गच्छेत्। ततः
 पवनपावनादिभूतशुद्धिमातृकान्यासः। आचार्यैः संकल्पः। ततो ग्रहातिथ्यकल्पेन ग्रहातिथ्यं
 विधाय तदुपरि ब्रह्मलूचविधिना पंचगव्यहोमं कुर्यात्। कुर्यात्। प्रणवेनालोचनं प्रणवेनाभिमंथनं
 प्रणवेन अक्षयः सभूत इत्युत्तरनारायणेन भूमिस्तंभस्तुलादि प्रासादं आदौ श्रुद्धौ दकेन प्रक्षाल्य
 सप्तपत्रलुशाः पंचगव्यमादाय प्रासादमभ्युक्ष्य पुनः श्रुद्धौ दकेन प्रक्षालयेत्। ततः कर्मो गं न
 मः शंभवेनेति स्नानं। सहस्राणि सहस्रं श्रुद्धौ दक्षमाजने। उत्तरीयवस्त्रेण परिधाय च

इ=५

श्री

(20)

मां

म्यदुं दुभिघोषेण ब्रह्मघोषेण प्राची मुदी नी वायत्र प्रस्रवयो द कं तत्र गत्यान वं स्फूलं कलशो
 दरं प्रस्रवणोदकं भेत्रैः पूरयेत् । तत्र भेत्राः १ । आजिघ्रकलशं मस्युरुष्पुनानः कलशेषेवमा
 दायः । ब्रह्मादेवानां प्रथमः संबभूव विश्वं कर्ता भुवनस्य गोप्ता ब्रह्मविद्याः सर्वविद्याप्रति
 ष्ठा । अथर्वायज्येष्पुत्राय प्राह । अथर्वणोऽयं प्रवेदेतत् । ब्रह्मा । अथर्वेयां यां गिरि । ण
 ब्रह्मविद्यासभरद्वाजासत्नाय प्राह । भरद्वाजांगिरस । परा परां शोन कोह वै । महाशां लो गिरि हं सन्विदि
 हसदुप्रपत्त प्रपत्तः । तस्मिन् भगवो विज्ञायते । सर्वविद्यं विज्ञानं भवतीति तस्मै सदा ना चो तत्र परां
 विदो यजुर्वेदः सामवेदोथर्ववेदः शीक्षा कलोऽन्तर्यामि रूतं छंदो ज्योतिषमिति । अथ परां च ध्यात्वा
 तदक्षरमधिगम्यते यत्र तत्र देव्य मया त्म नगोत्रमवर्णयक्षः श्रोत्रं तदप्य पाणिः पादं निधं विभुं
 सर्वगतं सूक्ष्मं । यद्गतमो निरिति । यत्र्यंति धीराः यतोर्षोतामिः । ससृजे गणं ते जन । यथासत्पु
 रुषाः केशरोमाणि । तथाक्षरात्संभवतीह विभुः । तपसा च यत । ब्रह्म तन्नो तमभिजायते । अनासृजो
 नमः । सत्यं वाचकं मसमा मृतं । जहिसवः सर्वं भूतजहितज्ञानमयतपः तस्मादेतन्न ब्रह्मरूपानाम
 अं जायते । तदेतन्न सत्यं । इति दशमंत्रैः कलशं पूरयित्वा दुंदुभिघोषेण ददवता प्रकलशं संस्थाप्य पुण्या
 हं भवं तो ब्रवंतु । स्वास्तो भूः ऋद्धि भनंतो । श्रीरस्ति भिः दुंदुभिघोषेणा चो शो भयेत् । प्रथमं पंच
 गव्येन विभिना कृतेन । द्वितीयं क्षरिणा । तृतीयं दध्ना । पुराणैना ज्येन । चतुर्थं पंचमं मधुना । सां स्यादिकं
 ह विद्ये वेदि तथ्ये । इति हस्मजा । ब्रह्मविदो वदति । अथ परां च सा परां च ।

अस्य कर्मणः
मुप *

(3)

महाश्वोशु-
२

नेत्यर्थात्पुत्रो धयेत्। अत्रिरिति भस्मा। वायुः जलः स्थूलः सर्वः। तस्या इलतमेत्। शनिसर्वप
 रिस्त्वावनरूपेणैनिःकले। आत्मन आकाशः संभनः। आकाशाद्वायुः। वायोरग्निः। अग्नेरापः।
 अद्भ्यः पृथिवी। पृथिव्याजोषधयः। ओषधीभ्योऽन्नं। अन्नासुरुषः। सर्वाण्यपुरुषोन्तरसमयदति॥
 एवंप्रपयास्तस्यादेवंसकलं ध्यात्वा। धर्माज्ञानं च वैराग्यं श्रवणं सकलं तथा। एतेषां वैपरीत्यं च
 निःस्वलत्वं मुदा हृते। ततो देवांगेषु तत्त्वानि सत्त्वानि विन्यसेत्। पृथिवी तत्त्वं देवस्य पादयोर्त्यं
 सामि। अपृतत्त्वं देवस्य गृहस्तयोः स्तनत्त्वं हृदयं। वायुस्तत्त्वं घ्राणे। आकाशात्त्वं शिरसि।
 गंधत्त्वं पादयोः। रसत्त्वं हस्तयोः। रूपत्त्वं हृदये। स्य र्शत्त्वं तन्त्रि। शब्दत्त्वं शिरसि। घ्राण
 तत्त्वं घ्राणे। तिहात्त्वं तिहायां। वक्षत्त्वं वक्षयोः। तूतत्त्वं तन्त्रि। भिनस्तत्त्वं हिदि। बुद्धि
 रहंकारमायाशक्तिः। आत्मानेति पंचविंशतितत्त्वानि। यत्कत्त्वं वेदविसृत्त्वं। शातत्त्वं वा
 तत्त्वं। तपस्वित्त्वं। जपित्त्वं। सत्यमेतानि सत्त्वानि देवस्य पादतल्ल मस्तकांतेषु गेषु विन्य
 सेत्। अतर्ध्वं देवतानामभिर्वदत्त्विति अमुकदेवास्ति। अक्षकलशात्प्रतिष्ठाप्य। सन्त
 द्रुज्येच्छादित्त्वेन। आकलशेषु धावति इति कलशालिंगैः अभिव्ययस्वैति यथा चाक्षेक
 लशान्प्रूरयेत्। पुराणमंत्रैश्च नमंत्रणं वा। नदीसंगमतीरया वराहविहितया वल्मीकगोष्ठ्या
 वृक्ष्या च प्रथमकलशमाकीर्त्य राक्षुदालाश्वत्थानुनोत्त्वाम्बिरशोकपल्लवैश्च चिह्निरत्यै
 श्रीव्रतत्वंश्रोत्रयोः।

श्रीमेतिभ०

सवांगे अथ
 सत्त्वानि। ६
 ततः ४
 खदिरस्य
 श्री

अ
 या
 श्री

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com